
Advies van de Adviesraad Sociaal Domein Nissewaard

Onderwerp : Lokaal Borgingsplan Dementie
Nummer : A2129
Advies-aanvraag : Gevraagd advies
Bestemd voor : College van Burgemeester en Wethouders Gemeente Nissewaard
Datum advies : 02 januari 2022

Geacht College van Burgemeester en Wethouders,

De Adviesraad Sociaal Domein Nissewaard heeft met interesse kennis genomen van het concept document: "Nissewaard, een dementievriendelijke gemeente" met als sub-titel "Concept Lokaal Borgingsplan Dementie" d.d. oktober2021.

Tijdens een ASD-vergadering heeft de betrokken beleidsadviseur een uitgebreide toelichting gegeven op het borgingsplan en zijn vragen van de ASD-leden beantwoord.
De Adviesraad is deze medewerker daarvoor zeer erkentelijk.

De Adviesraad is verheugd over het ontwikkelen van een borgingsplan in relatie tot de dementievriendelijke gemeente en kan zich vinden in de daarin opgenomen doelstelling en de acties benoemd bij de borgingspunten.

De Adviesraad adviseert de uitwerking van de vastgelegde voorgenomen acties voortvarend ter hand te nemen, opdat het beoogde uiteindelijke resultaat binnen afzienbare termijn gerealiseerd wordt.

Dit borgingsplan beoogt in beeld te brengen wat er nodig is om inwoners met dementie en hun mantelzorgers in Nissewaard langer thuis te laten wonen en naar vermogen onderdeel uit te blijven maken van samenleving.

De aanduiding "Borgingsplan" lijkt niet in overeenstemming te zijn met de inhoud van het document. Van borging is doorgaans sprake als er een situatie is ontstaan die voor de lange(re) termijn in stand dient te blijven. In het document zou dan de huidige situatie beschreven moeten worden, waarbij wordt vermeld welke delen voortgezet en geborgd dienen te worden en waar verbeteringen nodig zijn.

Het onderhavige document geeft op onderdelen meer de gewenste situatie aan, de onderzoeken en voorbereidingen die nodig zijn, en activiteiten die voor een groot deel nog in gang moeten worden gezet om de gewenste situatie te bereiken.

Het Borgingsplan beoogt het in beeld brengen van wat er nodig is. Dit geeft aan dat er nog bepaald moet worden waar daadwerkelijk invulling aan wordt gegeven. Eerst daarna kan er een concreet plan worden opgesteld voor de uit te voeren activiteiten.

Op onderdelen van het Concept Lokaal Borgingsplan Dementie heeft de Adviesraad de volgende adviezen:

1. Betrokkenheid inwoners

In het Borgingsplan wordt aangegeven dat de gemeente Nissewaard voor het sociaal domein de volgende doelen heeft gesteld, waaraan het plan invulling geeft voor inwoners met dementie:

1. Inwoners kunnen voor zichzelf en hun directe omgeving zorgen.

2. Inwoners zijn sociaal betrokken en dragen naar vermogen bij aan de samenleving

Deze veronderstellingen dienen realistisch te zijn, waarbij maatregelen nodig zijn om hetgeen verondersteld wordt te bevorderen en dient vooraf te worden bepaald wat de consequenties en alternatieven zijn als de veronderstellingen substantieel onhaalbaar blijken te zijn.

2. Belasting mantelzorgers

Er wordt beoogd om inwoners met dementie en hun mantelzorgers langer thuis te laten wonen en naar vermogen onderdeel uit te blijven maken van samenleving.

Daarbij dient opgemerkt te worden dat mantelzorgers zeker niet altijd in de woning wonen van een inwoner met dementie. Dit maakt het langer thuis laten wonen van de inwoner beduidend minder realistisch.

In het document is vermeld dat ruim de helft van de mantelzorgers van mensen met dementie zich tamelijk- tot zwaarbelast voelt.

Het uitvoering geven aan hetgeen beoogd wordt betekent een zwaardere belasting van mantelzorgers. Om de (mantel)zorg langer vol te kunnen houden en draaglijk te maken is het ook van belang dat mantelzorgers nog zoveel mogelijk een eigen leven kunnen leiden.

Het streven naar een betere ondersteuning en vermindering van de belasting van de mantelzorgers is een positief voornemen, waarbij aangetekend kan worden dat deze ook nodig kan blijven na opname van de inwoner met dementie in een verpleeginstelling.

Geadviseerd wordt op korte termijn het streven om te zetten in concrete en realistische plannen en deze snel tot uitvoering te brengen.

3. Rol en beschikbaarheid van vrijwilligers

Het streven dat inwoners met dementie naar vermogen onderdeel kunnen blijven uitmaken van de samenleving, zal vrijwel zeker ook leiden tot een groter beroep op vrijwilligers. Dit mede omdat de ontwikkelingen steeds meer gaan in de richting van informele zorg, aangezien er steeds minder ruimte wordt gegeven aan de gefinancierde zorg en ondersteuning en de capaciteit daarvan lijkt af te nemen. In dat kader is het ook van belang dat met het Programma Toekomstbestendig Domein onder andere wordt beoogd om een verschuiving te realiseren van geïndiceerd aanbod naar welzijnsvoorzieningen.

Geconstateerd kan worden dat de gemiddelde leeftijd van vrijwilligers hoger wordt, vooral door de beperkte instroom vanuit de jongere generaties. Dit leidt er toe dat het aantal vrijwilligers afneemt en de belastbaarheid minder wordt. De overheid doet langs alle kanten een beroep op de burger en diegenen die zich verantwoordelijk voelen zijn mede daardoor steeds vaker overbelast. Bij de voornemens en plannen dient met dit perspectief rekening te worden gehouden, echter zonder hetgeen beoogd wordt te beperken. Dit betekent dat de gemeente en de gefinancierde zorg verantwoordelijk is en blijft voor de benodigde zorg en ondersteuning, waaraan vrijwilligers naar vermogen aan kunnen bijdragen.

Geadviseerd wordt beleid en plannen op te stellen om activiteiten in gang te kunnen zetten die zeker ook jongere inwoners stimuleren om zich als vrijwilliger in te zetten, alsmede de vrijwilligers en de organisaties die vrijwilligers inzetten adequaat te ondersteunen.

4. (Vroeg-) signalering en begeleiding

In het borgingsplan wordt gesteld dat vroeg signalering belangrijk is omdat de betrokkenen zich op basis van de diagnose kunnen instellen op de emotionele en praktische veranderingen die gaan komen.

Minstens zo belangrijk is dat betrokkenen de diagnose accepteren zodat passende hulp en ondersteuning kan worden gegeven. Het accepteren van een diagnose dementie is een rouw proces waardoor mensen met verschijnselen van dementie vaak geen hulp willen aanvaarden. Vroegtijdige signalering heeft onvoldoende rendement als er geen vroegtijdige acceptatie ontstaat.

Voor het bedoelde acceptatie-proces en wat daarop volgt zou door de gemeente begeleiding kunnen worden georganiseerd. Voor iedere inwoner met (beginnende) dementie zou dan een casemanager kunnen worden aangesteld.

Geadviseerd wordt de mogelijkheden te bezien om, voor een inwoner met (beginnende) dementie en de omgeving, begeleiding te organiseren voor het acceptatie- en verwerkingsproces en de inzet van de benodigde zorg en ondersteuning.

5. Tijdige en adequate zorg en ondersteuning

Geconstateerd kan worden dat het zelfs in urgente situaties vaak moeilijk is om zorg te regelen door thuiszorgorganisaties. Gezien de verwacht toename van het aantal inwoners met dementie zal de druk op de zorg alleen maar groeien.

Om de continuïteit in de beschikbare zorg voor inwoners met dementie te stimuleren zou, met de relevante partijen als thuiszorgorganisaties en zorgverzekeraars, afspraken in dat kader kunnen worden gemaakt.

Wellicht dat een pilot kan worden ontwikkeld dat zich specifiek richt op de specialistische zorg voor de inwoners met dementie. Daarmee kan de Gemeente Nissewaard de titel dementie-vriendelijke gemeente een nieuwe dimensie geven.

Geadviseerd wordt maatregelen te treffen die ook op termijn de (specialistische) zorg aan inwoners met dementie kan borgen.

6. Ontwikkeltraject

Bij een ontwikkeltraject wordt uitgegaan van de huidige situatie om van daaruit stapsgewijs te komen tot de beoogde situatie.

Beide situaties worden alleen op hoofdlijnen geduid en niet voldoende geconcretiseerd om een ontwikkeltraject te kunnen bepalen.

De gedefinieerde borgingspunten zijn nogal fragmentarisch en worden weinig in samenhang gebracht, ook in de tijd gezien.

Geadviseerd wordt voor wat betreft de zorg en ondersteuning aan de inwoners met dementie:

- De huidige situatie in kaart te brengen en op concreet niveau te beschrijven.
- De beoogde situatie voldoende concreet te bepalen.
- In samenhang de stappen en activiteiten te definiëren die moeten leiden tot de beoogde situatie.

7. Respijtzorg

In het Borgingsplan wordt vermeld: "Er wordt in Nissewaard weinig gebruik gemaakt van logeeropvang, terwijl de potentiële vraag groot is."

Er wordt daarbij niet aangegeven dat inzicht bestaat in de daadwerkelijke behoefte.

Wellicht dat er relatief weinig mantelzorgers zijn die elders willen verblijven dan hun verwant dan wel de zorg niet aan anderen willen over laten, maar veel meer behoefte hebben aan ondersteuning in de zorg thuis.

Geadviseerd wordt onderzoek te doen naar het daadwerkelijk verwachte gebruik van logeeropvang en daar de voorzieningen op af te stemmen.

8. Publiekscommunicatie

De organisatie van de publiekscommunicatie wordt voortgezet in regionaal verband.

Van deze bundeling van krachten en middelen mogen goede resultaten worden verwacht.

De Adviesraad wil graag betrokken worden bij deze communicatie en met name adviseren over de berichtgevingen aan de inwoners.

9. Ontmoetingsmogelijkheden

In het Borgingsplan wordt gesteld: “Om deel te kunnen blijven nemen aan de samenleving en het beroep op zorg te voorkomen is het belangrijk dat inwoners met dementie in hun buurt terecht kunnen voor ontmoeting en activiteiten. Daarnaast hebben ontmoetingscentra een belangrijk functie in de informatievoorziening over ondersteuningsmogelijkheden.”

Nissewaard heeft op dit moment geen ontmoetingscentrum voor inwoners met dementie.

Vanuit het Programma Toekomstbestendig Sociaal Domein wordt in 2022 een beleidsplan opgesteld over ontmoeting en ontmoetingsruimtes. Hierbij is ook aandacht voor specifieke doelgroepen. Gezien dit voornemen lijkt het niet aannemelijk dat binnen twee jaar functionerende ontmoetingscentra zijn gerealiseerd.

Vanwege het vermelde belang, wordt geadviseerd een versnelling aan te brengen in de realisatie van ontmoetingscentra, die afgestemd zijn op de behoeften van inwoners met dementie en hun mantelzorgers en eenzame inwoners.

10. Borging

Gemeld wordt dat de directe kosten die voortkomen uit dit Borgingsplan beperkt zijn en kunnen worden gedekt uit reguliere budgetten.

Voor het bereiken van de gestelde doelen in relatie tot de inwoners met dementie en hun mantelzorgers zullen echter substantiële kosten moeten worden gemaakt.

Er wordt kennelijk vanuit gegaan dat de financiering van de activiteiten volgens het Borgingsplan voornamelijk zal plaatsvinden vanuit de projecten en activiteiten waarnaar verwezen en waarop aangehaakt wordt.

Dit maakt de realisatie van hetgeen beoogd wordt volgens het Borgingsplan erg afhankelijk van de bedoelde projecten en activiteiten.

De uitvoering van de in het Borgingsplan vermelde activiteiten, en daarmee de realisatie van de doelen, dient (financieel) meer zeker gesteld te worden.

Geadviseerd wordt de (extra) kosten van deze activiteiten op onderdelen in orde van grootte te begroten. Dit geeft het inzicht op basis waarvan de financiering kan worden bepaald en geregeld.

Dit voorkomt dat op termijn blijkt dat voor onderdelen geen middelen kunnen of zullen worden toegewezen.

Het Borgingsplan bevat veel voornemens om aan te haken bij andere projecten en activiteiten.

Niet duidelijk wordt in hoeverre afstemming met de bevoegden daarvan heeft plaatsgevonden en de realisatie van het gewenste haalbaar is. Dit geldt ook voor betrokken partijen buiten de gemeentelijke organisatie.

Geadviseerd wordt op korte termijn de vermelde activiteiten in het Borgingsplan af te stemmen en afspraken te maken met de bevoegden van de benoemde projecten en activiteiten, opdat de doelstellingen aangaande inwoners met dementie en hun mantelzorgers tijdig gerealiseerd worden.

Er is kennis genomen van het Regionaal borgingsplan en samenwerkingsovereenkomst ten behoeve van de ontwikkeling van een Dementie Vriendelijke Samenleving. De Adviesraad is staat zeer positief ten opzichte van de regionale samenwerking tussen de daarbij aangesloten partijen. Dit kan de kwaliteit en kwantiteit van de voorzieningen en de efficiëntie zeker bevorderen.

Met een nieuwe subsidieronde faciliteert ZonMw gemeenten, op verzoek van het ministerie van VWS, in het verder ontwikkelen van een toegankelijk en toekomstbestendig aanbod dat aansluit bij de behoeften van thuiswonende mensen met dementie.

In deze subsidieronde kan maximaal € 50.000 per gemeente worden aangevraagd. Voor gemeenten die gezamenlijk een aanvraag indienen is maximaal € 90.000 beschikbaar. De uiterlijke aanvraagdatum is 01-02-2022, de startdatum voor projecten is 15-04-2022, met een maximale looptijd van zes maanden. (Zie daarvoor de websites van de VNG en ZonMW).

De Adviesraad lijkt het geheel in lijn met het voornemen van de Gemeente Nissewaard, en de regiogemeenten waarmee in dit kader wordt samengewerkt, te liggen om activiteiten te starten waarbij gebruik kan worden gemaakt van de aangegeven subsidie.

De Adviesraad wil graag betrokken blijven bij de verdere ontwikkelingen aangaande het beleid, de plannen en de realisatie daarvan betreffende inwoners met dementie.

De Adviesraad verzoekt u het onderhavige advies ook ter kennis te brengen aan de Raadscommissie Sociaal Domein en de Gemeenteraad.

De Adviesraad vertrouwt er op spoedig een schriftelijke reactie van u te mogen ontvangen.

Met vriendelijke groet,

Namens de Adviesraad Sociaal Domein Nissewaard
A.M. Koopman-van Kouwen,
Voorzitter